

УДК 94(477)«1940/1950»:(477)

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2020.4.9>**Сірук Наталія Михайлівна**кандидат історичних наук,
викладач історії

ВСП «Волинський фаховий коледж

Національного університету харчових технологій»

вул. Кафедральна, 6, Луцьк, Україна

ORCID ID: 0000-0003-3504-9368

Марківська Людмила Леонтіївна

кандидат історичних наук,

доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності

ПВНЗ «Академія рекреаційних технологій і права»

вул. Карбишева, 2, Луцьк, Україна

ORCID ID: 0000-0002-3017-5587

Тарасюк Людмила Михайлівна

старший викладач кафедри документознавства та інформаційної діяльності

ПВНЗ «Академія рекреаційних технологій і права»

вул. Карбишева, 2, Луцьк, Україна

ORCID ID: 0000-0001-6034-0603

ІДЕОЛОГІЧНИЙ ДИКТАТ У ФІЛОСОФСЬКІЙ НАУЦІ В УКРАЇНІ (ДРУГА ПОЛОВИНА 40-Х – ПЕРША ПОЛОВИНА 50-Х РОКІВ ХХ СТ.)

Осмислення суспільно-політичних та культурних процесів, які проходять нині в Україні, неможливе без глибокого вивчення її історичного минулого. У здійсненні перетворень, які почалися в кінці ХХ – початку ХХІ ст., дуже важливо використати досвід і врахувати недоліки та помилки, допущенні у попередні роки. Саме ці події активізували інтерес до вивчення тих періодів історії, що пов'язані з часом існування тоталітаризму та командно-адміністративної системи, зокрема повоєнного, останнього періоду сталінізми в Україні другої половини 40-х – початку 50-х років ХХ ст., що постійно привертає увагу вітчизняних і зарубіжних дослідників. На основі вивчення архівних матеріалів та ряду праць узагальнюючого характеру висвітлюються й аналізуються ідеологічні процеси («ждановщина») в історії філософської науки в Україні повоєнного періоду, вплив політичного контролю на філософів-науковців та науки загалом. Масштабні кампанії служили одним із засобів політико-ідеологічного контролю тоталітарної влади за творчою і науковою діяльністю інтелігенції. Саме вони були спрямовані проти вчених-суспільствознавців як головного носія національної самобутності українського народу і проводилися під гаслом «боротьби проти українського буржуазного націоналізму». Ідеологічний тиск на духовне життя України та суспільство загалом, децю ослаблений під час війни, у другій половині 40-х – початку 50-х років ХХ ст., знову починає набирати силу. Під жорсткий контроль підпадають не тільки культура та мистецтво, але й гуманітарні науки, зокрема філософія, починаються ідеологічні кампанії, спрямовані насамперед проти інтелігенції. Факти відходу української інтелігенції від класових позицій партійної структури України намагалися віднайти серед філософів, від яких вимагали не об'єктивних наукових досліджень, а ідеологічних праць, покликаних спростувати ідейно-теоретичні засади українського національно-визвольного руху.

Ключові слова: ідеологія, філософія, вчений, постанова, наука.

Вступ. У сучасних умовах значний науковий та пізнавальний інтерес становить дослідження проблеми ідеологічних кампаній та диктату в галузі суспільствознавчих наук в Україні

другої половини 40-х – початку 50-х років ХХ ст. Актуальність статті зумовлена потребою об'єктивно відтворити сутність, форми і методи політико-ідеологічного контролю за історією філософії і визначити його вплив на подальше національно-культурне та наукове життя українського народу. Вивчення цієї теми, всебічний аналіз процесу кампаній сприятиме усуненню однієї з прогалин повоєнної історії України, допоможе краще усвідомити природу явищ і подій, дати їм об'єктивну оцінку. Відтворення правди про повоєнні роки є важливим і з точки зору збереження пам'яті про тисячі безневинних жертв, які на своїх плечах винесли неймовірні труднощі перебудовного періоду після війни. Це і діячі літератури та мистецтва, науковці нашої держави.

Аналіз досліджень і публікацій, передусім постанов та рішень ЦК КП(б)У, розкриває деформуючий вплив сталінщини на суспільно-політичне та наукове життя України повоєнного періоду. Введені у науковий обіг праці узагальнюючого характеру та матеріали преси дають змогу об'єктивно оцінювати важливі аспекти зазначеної проблеми.

Мета та завдання. Враховуючи недостатню вивченість в історіографії зазначеної проблеми, за мету поставлено комплексно дослідити і відтворити об'єктивну картину ідеологічного контролю за українською філософією другої половини 40-х – початку 50-х років ХХ ст. на основі аналізу, узагальнення архівних джерел та опублікованих праць, матеріалів періодичної преси.

Результати. Сьогодні триває серйозна наукова розробка питань новітньої української історії, зокрема стану філософської науки, які не дали відповіді на всі поставлені запитання. Однак висвітлення подій даного періоду тривалий час було тенденційним, однобоким, відверто спотворювався характер суспільно-політичних і культурних процесів. Характер тоталітарної ідеології суспільства відображав і стан гуманітарних наук. Утвердженню догматизму й диктату в науці сприяли дискусії 40–50-х років ХХ ст. з питань філософії. Однією з перших наук, яка була піддана некомпетентному втручанню політики, стала філософія. Слід відзначити, що розвиток історії філософії в Радянській Україні наприкінці 20-х і у наступе десятиріччя ХХ ст., певним чином визначив й умови її існування впродовж 40–50-х років ХХ ст. Адже режим розглядав вчених-гуманітаріїв як «підручних партій», прагнув максимально використати їх у пропагандистській діяльності, залучав до виступів на прорадянських заходах, на радіо, у пресі для розвінчування так званого «українського буржуазного націоналізму». У 30-х роках ХХ ст. починається боротьба за утвердження «марксистсько-ленінського природознавства». Цей процес завершився не тільки встановленням повного контролю політично-ідеологічної системи над природознавством, але й розгромом цілого ряду наукових напрямів, фізичним знищенням їх представників, «одноставно засуджених радянським народом» [1, 510].

Відбувся перехід від філософії до політики, псевдофілософії до антифілософії. Саме цей своєрідний катехізис ортодоксального марксизму-ленінізму-сталінізму став трактуватись як вершина розвитку радянської суспільно-політичної та філософської думки. Уже з перших днів утвердження радянської влади в Україні культура, освіта, наука перетворюються в поле ідеологічної боротьби, де марксистсько-ленінський підхід був єдино допустимий у сфері суспільно-гуманітарних наук і філософії.

За передвоєнне десятиріччя (1931–1941 роки) у результаті масових репресій в Україні змінилося три покоління філософів. Ці «науковці» фактично не здатні були на прояв самостійної думки, а могли лише повторювати глибокі «думки геніального керманіча» [2, с. 410]. Роки сталінського тоталітарного режиму з їх орієнтацією на державну «класику марксизму-ленінізму-сталінізму» завдали відчутного удару філософській думці в Україні, але не вбили її. У 1944 році відкривається філософський факультет Київського університету. Своє функціонування він розпочав у складі трьох кафедр: діалектичного та історичного матеріалізму (професор Ф. Єневич), педагогіки (професор С. Чавдаров), психології (професор О. Раєвський). Першим деканом філософського факультету став професор М. Шлепаков. В 1946 році на факультеті діяло п'ять кафедр: історії філософії, логіки, діалектичного та історичного матеріалізму, педагогіки та психології [1, с. 517].

Основна увага в Україні приділялась дослідженням в галузі марксистсько-ленінської філософії і після війни. Офіційна ідеологія, особливо за умов реалій повоєнного світу, потребувала спеціальних зусиль для свого обґрунтування та виправдання, що, згідно з пануючою доктриною, мала здійснювати філософія. Це, зрештою, й зумовило відкриття в 1946 році в складі установ Академії наук Інституту філософії [3, с. 27]. З часу його відкриття він став центром науково-дослідницької роботи, підготовки фахівців вищої кваліфікації. Директорами Інституту філософії були вчені-філософи М. Омеляновський, Д. Острянин, П. Копнін, В. Шинкарук. Перед Інститутом як першочергове ставилось завдання розробки проблем діалектичного та історичного матеріалізму, історії філософської та суспільної думки в Україні, філософських питань природознавства. В галузі історичного матеріалізму досліджувалось питання про закономірний характер суспільно-історичного процесу, ролі народних мас і особи в історії [1, с. 518].

Неоднозначність, парадоксальність ситуації полягала в тому, що філософії наказано було жити за умов, які унеможливлювали нормальне філософське мислення. Адже, як і раніше, критеріями істинності будь-якого розв'язання проблеми вважали відповідність його канонізованим постулатам. Суворо каралися наміри вийти за межі догматизованої схеми, забороняли спроби конструктивного використання нових результатів, здобутих немарксистською філософською думкою. Розглядаючи стан філософської думки України радянської доби, варто зазначити, що її розвиток пов'язаний не тільки з Київським університетом, Інститутом філософії та кафедрою філософії АН України. Активізація науково-дослідницької роботи в цих центрах значно вплинула і на рівень філософії у вузах України, що пов'язано з діяльністю професорів М. Підтиченко, О. Павелка, Л. Смержа, Б. Лобовика, Г. Волинки, Ю. Федіва (Національний педагогічний університет імені М. Драгоманова); М. Логвина, В. Ключникова (Національний аграрний університет); С. Гурвича (Інститут фізичної культури); Б. Шубнякова (Лінгвістичний університет); О. Котової (Університет культури); В. Попова (Медична академія) [1, с. 519].

Власне кажучи, початок кампанії з розгрому філософії можна виводити ще з кінця війни, коли була піддана критиці праця «Історія філософії». Третій том цього підручника, виданий у 1943 році, містив об'єктивний аналіз розвитку філософії першої половини ХІХ ст., в тому числі німецького ідеалізму, включаючи гегелівську діалектику. Ця робота критикувалася, тому що «німецький ідеалізм» був представлений в книжці «як реакційна філософія прусського юнкерства, як ідеологія загарбницьких війн і расизму». Згодом вся робота над виданням була припинена, а третій том був вилучений із наукового обігу [4].

У 1947 році в Москві відбулася спеціально організована дискусія підручника «Історія західноєвропейської філософії» Г. Александрова, в якій активну участь взяв А. Жданов. Ще напередодні, у 1946 році автор книги був відзначений Сталінською премією, а у грудні 1946 року на адресу книги було зроблено серйозні зауваження. У ході дискусії Г. Александрова звинуватили в «об'єктивізмі». Вказуючи основним недоліком його праці, взаємозв'язок виникнення марксизму з попередньою філософською думкою, в тому числі і «буржуазною». Головний зміст дискусії навколо підручника зводився до того, що тоді була фактично відпрацьована стандартна модель організації боротьби з інакомисленням і насадженням ідеологічного монізму [5, 193]. Місце визнаних авторитетів класичної філософії надавалось новому «корифею», а сама філософська думка була віднесена до відання Центрального Комітету партії, який ставав керівним центром суспільних наук.

Познайомившись з книгою, Й. Сталін викликав кількох філософів – М. Мітіна, П. Поспелова, П. Юдина і висловив низку докорів, серед яких, поряд із замітками, що стосувались окремих періодів і постатей історії філософії, стало вкотре фігурувати звинувачення в об'єктивізмі, відступі від принципу партійності, класового підходу. Під час дискусії щодо книги Г. Александрова А. Жданов зауважив, що автор зобразив історію філософії і хід розвитку філософських ідей та систем як

поступовий еволюційний хід розвитку шляхом нарощування кількісних змін. Філософа критикували за те, що він обмежив «марксистський підручник історії філософії рамками тільки західноєвропейської філософії і пройшов далеко поза тим, що дала російська філософія» [6, с. 7].

У листопаді 1947 р. відбулося засідання лекторів обкомів і міськкомів ЦК КП(б)У. На цьому заході також обговорювалася філософська дискусія в Москві. Виступаючі звинувачували Г. Александрова у «виключенні історії російської філософії із загальної історії філософії» [7, с. 8].

Виступаючі відзначили, що основне завдання полягало в тому, щоб дати істинну картину матеріалізму – «матеріалізм став єдиною передовою філософією, зв'язаною зі світоглядом партії». Автор підручника цього не показав. І тому на дискусії лекторів ЦК КП(б)У зазначалось: «...більша половина підручника присвячена філософам-ідеалістам, і лише 1/3 займали філософи матеріалісти...» [7, с. 14–15].

Головне звинувачення, яке було висунуто автору підручника «Історія західноєвропейської філософії», – це «безбуржуазний об'єктивізм», «відхід від марксистсько-ленінської партійності філософської науки і її історії». Учасники дискусії висунули твердження про недопустимість «виявлення раціональних зерен» і об'єктивних досягнень в працях домарксистських буржуазних філософів, про повний розрив основоположників марксизму з попередньою їм німецькою класичною філософською школою, про стрибок, в результаті якого з'явився марксистський діалектичний і історичний матеріалізм [8, с. 30–31].

У липні 1948 року відбулося засідання управління пропаганди і агітації ЦК КП(б)У з питання обговорення розділу із книги «Історія філософії» – «Розвиток суспільної і філософської думки на Україні в другій половині ХІХ ст.». У засіданні брали участь Ф. Єневич, В. Підтиченко, В. Ємель'яненко [4; 1, с. 35]. Усі рецензії на розділ були негативні. Було відзначено, що цю роботу неможливо взяти за основу, оскільки в ній «не показано дійсний зв'язок російської передової філософської думки з українською».

Основою всіх виступів була думка про те, що всі повинні керуватися вказівками А. Жданова на філософській дискусії у Москві. Виступаючі, характеризуючи саме цей період розвитку філософії в Україні (друга половина ХІХ ст.), піддали критиці Тараса Шевченка, Леся Українку, Івана Франка, Михайла Коцюбинського. «Виходить, що серед суспільних мислителів на Україні це – Леся Українка і М. Коцюбинський, – що саме вони відображали інтереси і робітників і селян. Це політично невірно. Потрібно проводити таку думку, що вони представники ідеології українського народу в минулому. Коли з'явився більшовизм, ідеологією став ленінізм, більшовизм» [6, с. 12].

Єдине місце, де могла ще існувати істинна філософія, це її історія. Але і це «єдине місце» було знищено новою версією історії філософії – науковим матеріалізмом. Спадщина класиків «марксизму-ленінізму» ставала догмою, абсолютною істиною. «Заідеологізованість» філософії було використано згодом для знищення перспективних науково-дослідних напрямів у інших науках. Похід проти буржуазної філософії і викорінення філософських джерел марксизму означало доведення до межі догматизму марксистської суспільної думки, радянської філософської науки. Утверджені в науці сталінські стереотипи ще більш «закостеніли», а її зв'язки зі світовою філософською наукою були обірвані [8, с. 31–33].

Після цієї дискусії, в Академії наук УРСР часто проходили об'єднані сесії інститутів філософії АН СРСР і АН УРСР. На одній з таких сесій у 1948 році в залі Українського філіалу музею В.Леніна, де зібралося до 800 вчених Києва, виступив академік Г. Александров з доповіддю «Виникнення марксизму – найбільша революція в галузі філософії». Президент АН УРСР О. Палладін у своєму виступі зазначив, що «спільна науково-дослідна робота вчених Москви та України завжди була і залишиться плідною» [9, с. 122].

Морально-політично переслідувались такі українські філософи, що стали надбанням вітчизняної філософської думки:

Шлепаков Микола Степанович – розпочав свою викладацьку роботу у 30-х роках з філософії у харківських вузах. З 1945 року працював у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, де був деканом філософського факультету, засновником і першим завідуючим кафедри історії філософії. Читав курс історії філософії, а в останні роки – спецкурси з критики сучасної буржуазної філософії та соціології. Послідовно дотримуючись ортодоксальних положень марксистської філософії в її радянській інтерпретації, М. Шлепаков також знайомив студентів з новітніми надбаннями західноєвропейської філософії та соціології, через що був під пильним поглядом критиків.

Остриянин Данило Хомич – полтавчанин, з 30-х років ХХ ст. на викладацькій роботі у вузах України. В 1952 році його було призначено директором Інституту філософії АН УРСР. Основний напрям філософських досліджень – історія філософії в Україні й Росії, історія боротьби за матеріалізм у природознавстві, розгорнув широку панораму формування матеріалістичного світогляду в середовищі українських і російських природознавців, розкрив характер їх філософського мислення. Особливій критиці піддавався під час періоду «лисенківщини», тому що, давав аналіз основ філософського світогляду багатьох вітчизняних природознавців. Це знайшло відображення в працях вченого «Мировозрение И. Мечников», «И. Мечников у боротьбі за матеріалізм у природознавстві» [1, с. 521–522].

Логвин Мирон Онисимович – наприкінці 30-х років філософ був звинувачений в українському націонал-фашизмі. Його було вислано в Самару. В 1948 році закінчив ВПШ при ЦК КПРС. Переїхав до Києва, де працював завідуючим кафедри філософії і наукового комунізму Української сільськогосподарської академії. Прибічник діалектико-матеріалістичного напрямку у філософії, М. Логвин у своїх працях був досить обережним у судженнях, обминаючи ідеологічні ярлики і штампи. Відчувши на собі дію сталінської репресивної машини, він вимагав від учнів більше займатися наукою, а не виконанням громадських доручень.

Танчер Володимир Карлович – здійснював наукові дослідження в галузі соціальної філософії, особливо історії і теорії релігії та атеїзму.

Не залишились поза увагою влади також такі українські філософи, як П. Копнін, В. Дмитриченко, О. Лисенко, В. Павлов, В. Куценко, М. Парнюк.

Висновки. Отже, сталінське керівництво відводило суспільствознавцям невдячну роль коментаторів і послідовників політичних рішень партії. Їхні дослідження розглядались, по суті, лише як форма ідеологічної роботи. Філософи, історики доводили, що впродовж усієї історії саме Росія була носієм прогресу, а її політика стосовно України мала велике прогресивне значення. Завдання кампаній в галузі суспільних наук полягало у пропаганді радянського патріотизму, в перевихованні національно свідомої української інтелігенції, а у випадку неможливості такого «перевиховання» – усуненні політично неблагонадійних. Крім того, керівництво всіляко прагнуло ізолювати радянську науку від світового наукового процесу, не допустити «ворожого впливу» західних учених на вітчизняних дослідників, у запереченні цілих наукових напрямів і шкіл, які трактувалися як «буржуазні», «немарксистські», а тому як «псевдонаукові».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Огородник І., Огородник В. Історія філософської думки в Україні. Курс лекцій. К.: Вища школа, 1999. 543 с.
2. Федів Ю., Мозгова Н. Історія української філософії. Навч. посіб. К.: Україна, 2000. 512 с.
3. Горський В. Дещо про історію з історією філософії (суб'єктивні міркування з приводу ювілею). *Філософська думка*. 1998. № 4–6.

4. Сокращенная стенограмма совещания у начальника управления пропаганды и агитации ЦК КП(б)У по вопросу обсуждения глав из книги «История философии» – «Развитие общественной и философской мысли на Украине во второй половине XIX века». ЦДАГО України (Центральний державний архів громадських об'єднань України). Ф.1. оп. 70, спр. 1183.

5. Зубкова Е. Послевоенное советское общество: политика и повседневность. 1945-1953. М.: РОССПЭН, 1999. 229 с.

6. Жданов А. Вступление на дискуссии по книге Г.А.Александрова «История западноевропейской философии». 24 июня 1947 г. М.: Госполитиздат. 1951. 45 с.

7. Стенограмма лекции «Итоги философской дискуссии» прочитанной тов. Овандером на местобласном семинаре лекторов обкомов и горкомов партии и областных комитетах западных областей Украины. 17 ноября 1947 года. ЦДАГО України. Ф.1. оп. 70, спр. 621.

8. Маслов Н. Идеология сталинизма: история утверждения и сущность (1929-1956). М.: Знание. 1990. 64 с.

9. Сірук Н.М. «Ждановщина» в Україні (друга половина 40-х – початок 50-х років XX ст.): монографія. Луцьк. 2013. 206 с.

REFERENCES

1. Ohorodnyk I., Ohorodnyk V. (1999). Istoriia filosofskoi dumky v Ukraini. Kurs lektsii. [History of philosophical thought in Ukraine. Course of lectures.]. К.: Vyshcha shkola [in Ukrainian].

2. Fediv Yu., Mozghova N. (2000). Istoriia ukrainskoi filosofii. [History of Ukrainian philosophy]. К.: Ukraina [in Ukrainian]

3. Horskyi V. (1998, № 4-6). Deshcho pro istoriiu z istoriieiu filosofii (subiektyvni mirkuvannia z pryvodu yuvileiu) [Something about history with the history of philosophy (subjective considerations about the anniversary)] // Filosofska dumka [in Ukrainian]

4. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv hromadskykh obiednan Ukrainy (TsDAHO Ukrainy). F.1. op. 70, spr. 1183 Sokraschennaya stenogramma soveschaniya u nachalnika upravleniya propagandy i agitatsii TsK KP(b)U po voprosu obsuzhdeniya glav iz knigi "Istoriya filosofii" – "Razvitie obschestvennoy i filosofskoy mysli na Ukraine vo vtoroy polovine XIX veka". [Abbreviated transcript of the meeting with the head of the propaganda and agitation department of the Central Committee of the CP(b)U on the discussion of chapters from the book "History of Philosophy" - "Development of social and philosophical thought in Ukraine in the second half of the 19th century."] [in Russian].

5. Zubkova E. (1999). Poslevoennoe sovetskoe obschestvo: politika i povsednevnost.1945-1953 [Postwar Soviet Society: Politics and Everyday Life. 1945-1953]. М.: ROSSPEN [in Russian].

6. Zhdanov A. (1951). Vistuplenie na diskussii po knige G.A.Aleksandrova "Istoriya zapadnoevropeyskoy filosofii". 24 iyunya 1947 g. [Presentation at the discussion on the book by GA Aleksandrov "History of Western European Philosophy". June 24, 1947]. М.: Gospolitizdat [in Russian].

7. TsDAHO Ukrainy F.1. op. 70, spr. 621 Stenogramma lektsii "Itogi filosofskoy diskussii" pročitannoy tov. Ovanderom na mestoblasnom seminarie lektorov obkomov i gorkomov partii i oblastnyih komitetah zapadnyih oblastey Ukrainyi. 17 noyabrya 1947 goda. [Transcript of the lecture "Results of the Philosophical Discussion" read by Comrade Ovander at the local seminar of lecturers of regional and city party committees and regional committees of the western regions of Ukraine. November 17, 1947] [in Russian].

8. Maslov N. (1990). Ideologiya stalinizma: istoriya utverzhdeniya i suschnost (1929-1956). [The ideology of Stalinism: the history of approval and essence]. М.: Znanie [in Russian].

9. Siruk N.M. (2013). «Zhdanovshchyna» v Ukraini (druha polovyna 40-kh – pochatok 50-kh rokiv XX st.): monohrafiia [«Zhdanovshchyna» in Ukraine (second half of the 40's - early 50's of XX century.): Monograph]. Lutsk [in Ukrainian].

Siruk Nataliia Mykhailivna

Candidate of Historical Sciences,

Lecturer of History

Subdivision “Volyn Professional College

of the National University of Food Technologies”

6, Kafedralna str., Lutsk, Ukraine

ORCID ID: 0000-0003-3504-9368

Markivska Liudmyla Leontiivna

Candidate of Historical Sciences,

Associate Professor at the Department of Documentation and Information Activities

Academy of Recreational Technologies and Law

2, Karbysheva str., Lutsk, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-3017-5587

Tarasiuk Liudmyla Mykhailivna

Senior Lecturer at the Department of Documentation and Information Activity

Academy of Recreational Technologies and Law

2, Karbysheva str., Lutsk, Ukraine

ORCID ID: 0000-0001-6034-0603

IDEOLOGICAL DICTATION IN PHILOSOPHICAL SCIENCE IN UKRAINE (SECOND HALF OF THE 40S – FIRST HALF OF THE 50S OF THE XX CENTURY)

Understanding the socio-political and cultural processes taking place today in Ukraine is impossible without a deep study of its historical past. In the implementation of transformations that began in the late twentieth – early twenty-first century, it is very important to use experience and take into account the shortcomings and mistakes made in previous years. It was these events that intensified interest in studying those periods of history associated with the existence of totalitarianism and the command-and-control system, in particular the postwar, last period of Stalinism in Ukraine in the second half of the 1940s and early 1950s. attracts the attention of domestic and foreign researchers. On the basis of the study of archival materials and a number of generalized works, ideological processes (“Zhdanovshchyna”) in the history of philosophical science in Ukraine in the postwar period, the influence of political control on philosophers-scientists and science in general are covered and analyzed. Large-scale campaigns served as one of the means of political and ideological control of the totalitarian government over the creative and scientific activities of the intelligentsia. They were directed against social scientists as the main bearer of the national identity of the Ukrainian people and were carried out under the slogan «struggle against Ukrainian bourgeois nationalism». Ideological pressure on the spiritual life of Ukraine and society in general, somewhat weakened during the war, in the second half of the 40's – early 50's of the twentieth century. begins to gain strength again. Not only culture and art come under strict control, but also the humanities, in particular philosophy, and ideological campaigns are launched, directed primarily against the intelligentsia. The party structures of Ukraine tried to find the facts of the departure of the Ukrainian intelligentsia from the class positions among philosophers, who were required not by objective scientific research, but by ideological works designed to refute the ideological and theoretical foundations of the Ukrainian national liberation movement.

Key words: ideology, philosophy, scientist, resolution, science.